

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJNER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hónapra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetés
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 229. szám.

Szerda, okt. 7.

Család és iskola.

— Szülői konferenciák. —

Nagybeeskerek, okt. 7.

A kultuszminiszter rendeletileg minden középiskolai tanárnak kötelességévé tette, hogy hetenkint egy órát tűzzön ki a célból, hogy a szülők vele növendékeik nevelése és tanítása ügyében értekezessenek.

Helyes! A tanár kötelessége legyen a szülőkkel konferenciázni, így tehát nem a tanári értekezleten vesznek részt a szülők, amint egyik-másik tulbuzgó fővárosbeli pedagógiai reformer kívánta, hanem az egyes professzorokkal értekezzenek. Ha t. i. a szülőket erre rendeletileg kötelezni és kényszeríteni lehetne! . . .

De itt van a bökköny! Arról nem fogok szentenciázni, mennyire üdvös az iskola és szülői ház harmoniája — ez annyit jelentene, mintha újra felfedezni kívánnám a pythagorasi vagy Carnot tételét, — de a rendelet egyoldalú rendelkezés marad, ha csupán a professzor lép fel a tanár szobájában vagy lakásán — a szülő meg távol marad tőle consequenter. Amint valóban ilyen az állapot országpszerte.

A tanár felé egész éven át egyetlen szülő sem néz, még az utcán sem ismeri, mert nem ismerheti, csak az év végén keresik fel a szigorúbb professzorokat, de nem értekezés, hanem puhítás és kimagyaráztatás, szóval mentés céljából. Azt is csak a megszorult diák szülői teszik. A jó diáknak hozzátartozói bizony szóba sem állanak a professzorokkal. Volt esetem, hogy 7 (hét) éven át tanítottam egy osztálybeli fiukat, az érettségig foglalkoztam velük s találkozott egy tucat szülő, kik az

utolsó évben sem tudták, ki a fiuk tanára? Sapienti sat! . . .

Ezt a közömbösséget alig fogja a miniszteri rendelet megszüntetni.

Itt a társadalom gondolkodását és felfogását kellene a tanításról, tanárról, nevelésről és iskoláról megváltoztatni, ami szerfölött bajos feladat. Hiába konferenciázunk, hiába deklamálunk tanári értekezleteken, erkölcsnevelő kongresszusokon, hiába theorizálunk folyóiratokban és hírlapi cikkekben, — a társadalom szellemi és erkölcsi fejlődésében a maga útján halad, a maga törvényeit követi, melyeket miniszteri rendeletekkel és konferenciákkal nem lehet szabályozni.

A társadalom ép oly történeti és élő szervezet, mint más organizmus. Amint ma meg nem élhetnének jurakorbeli ichtiosaurusok, repülő krokodylusok, ugy nem lehet keleti Európából azonnal Nyugatot csinálni. Nem lehet muszkából franciát gyurni, törökből anglust formálni. Amint nem lehetséges, mit Handamwenden vackorból némes gyümölcsöt kicsikarni. A mi modern társadalmunk alig felszázados, mert hiszen az 1867. év előtti minden volt, csak nem európai.

Ezt a társadalmat sem az elemi, sem a középiskola meg nem változtatja, csak az élet és a nemzet történelmi sorsa. Igazán nagy férfiaknak kellene születniök, kik a társadalom szeme fennakad, kiknek gondolkodása, erkölcsi nemessége áthatná a társadalmat, kik nem szónoki babérokat, társadalmi pozíciót, hatalmat, hanem komoly tetteket keresnek. De hát hol azok a nagy talentumok?

Az élet egészen más perspektivákat, szociális tényeket s tapasztalatokat nyújt,

mint az iskola. Kiki tudja, hogy az iskola alig hagy nyomokat az ember lelkében, az öntudatos cselekvésre ébredt ifjut az élet konkrét kérdései irányítják, nem az iskola theoriai és általánoskodásai.

Ezért az u. n. kulturregyesületeknek és társadalomtudományi köröknek kellene legalább elméletileg és felvilágosítólag ezt a kérdést a publikumba juttatni. A szülők-höz ezek könnyebben hozzáférhetnek s a házi nevelés és iskolai tanítás együtteségét eredményesebben tudják, mint személyi érdekeken felül álló ténykedők, a közfelfogásba és köztudatba belevinni s begyökereztetni, mint a hivatalos leiratok és utasítások. Az utóbbiaknak kulturkörök segítő munkája nélkül csupán akadémikus jelentősége lehet. Sikere semmi.

Dr. Czirbusz Géza

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

Október 8. Rendes őszi közgyűlés.
Október 8. A jegyzői nyugdíjintézet ülése.
Október 8., 9., 10., 11. Országos vásár.
Október 29. Tanítógyűlés.
November 9. Közig. bizottság ülése.

— Az őszi közgyűlés. Torontálvármegye törvényhatósága holnap délelőtt 10 órakor tartja rendes őszi közgyűlését. A közgyűlést megelőzőleg ma délelőtt számonkérő tisztai szék volt a vármegyei házában.

A „TORONTÁL“ tárcája.

A gyógyulás.

Magas hegy tetején feküdt a zárdá, mellette ódon kéttornyu templom, zugó százados gesztenyék árnyalta kertben. A hegy lábánál sebes hegyi patak ontotta kristályos vizét s tomboló lármával csapkodta köves medrét. Pár száz méternyire odébb elnyelte a patakot a szürke tenger, melynek örök mormolása egyre felhangzott a végtelen csendben a zárdablakig. Ameddig emberi szem ellátott, élőlénynek híre-nyoma nem volt, legfeljebb a levegőben kóválygó bérci keselyű. A zárdá, egykor rablólovagok vára, oda nyitotta ablakait a mélység felé, melynek ölen zúgott, tombolt a hullámos párat vető hegyi patak. A tengerrel egy-egy eltévelyedett bárka vitorlájára látszott néha-néha, az is menekült, a sziklazatonyos partvidéket messze elkerülte minden hajós.

A zárdát csodatevő helynek ismerte mindenki, amerre hívők laknak, templomának Mária-képe elé messze világrészekből jött férfi és nő, leány és gyermek gyógyulást keresni. — A templom falát, a szobrokat ékszerrek borították, csupa hálajel, meggyógyultak adománya. Pedig e templomnak nem volt régi híre s a nép szemében igazi csodákat nem mivelt soha. A béna béna maradt s a süket ezután sem hallotta a madarak énekét. A lelkibetegek gyógyultak meg itt, kik néhány napra elvonultak a világi láрма elől az örök vadon némaságába. A barátok szó nélkül jártak-keltek, az idegent nem zavarták, olyanok voltak e jó fiuk, mint valami jóságos sötét árnyképek.

Egy nyári reggel két új vendég érkezett. Karcsu, szobortermetű nő, tengerkék szemében valami sejtelmes bánat s egy férfi, sápadt, komor ember. Férfi és feleség — mondották a kapu-atyának, noha nem kérdezte őket senki, a barátok megnyitják a szennvedő előtt a kaput, de ők nem kérdezik meg a szennvedőt ki, és mit

akar. A templom csendjében leborultak a Mária-kép előtt s imádkoztak, vergődve a térdeplőn. Ideges zokogásuk fuldokolva tört elő a szív mélyéből, kezük görcsösen markolt a térdeplő borsonyába. A rendfőnök mondta a reggeli misét. Hatalmas szál férfi, gondolkodó homlok, maga a tudás, az akarat, az erő és a jóság. Az áldásnál rájuk nézett jóságosan, biztatóan.

Déltűn a férfi felkereste szobájában a rendfőnököt:

— Tisztelendő atyám, gyógyulást jöttünk keresni a templomod falai közé. Menekülünk magunk elől s nem találunk enyhülést sehol. Imádkoztunk a szent kép előtt s betegek maradtunk. Segíts rajtunk te szent ember, kinek csodatetteit ismerik széles e világon.

— Tévedsz, fiam, sem szent, sem csodatevő nem vagyok. Ember vagyok és orvos. Künn éltem én is a nagyvilágban, az életet megtanultam. Azért jöttem ide e falak közé, hogy segítsek a szenvedőn. Mondd meg fiam, mi nyomja lelkedet, ha módomban áll, én meggyógyítlak.

— Tisztelendő atyám, gazdag ember vagyok. Ép, egészséges. Én is, feleségem is. Nem tudunk szeretni, nem tudjuk egymást szeretni. Senki más nem áll közöttünk, de szeretni nem tudunk. Én szerettem öt éveken át, ő soha sem. Aztán letelt pár év, lelkemben a közöny beállt s már én sem szeretem. Családi törvényeink, szokásaink tiltják a választ, el nem válhatunk s esengünk a szerelem után. Fialatok vagyunk, szeretnők egymást szeretni, de nem tudjuk.

— Fiam, az Isten kegyelme végtelen. Én megkísértem a segítséget. Ma este eljövök szobátokba.

Este volt, néma est, csak a patak tombolása, tenger zugása hallatszott ide. A szobában félhomály volt, egy mécses lángja égett.

Belépett a rendfőnök. Nem papi ruha, fekete lovaglóöltöny volt rajta, melyben a gazdaságot szokta bejárni. Kezében lovagló ostor. Nem köszönt.

— Asszonyom! Nem tudom, ismeri-e szokásainkat, ha nem, meg kell ismernie. Minden nő, ki ide belép s alkonyatig ittmarad, velem tölti az éjjelt. A kapuk zárva, örök a kapu előtt. Félóra mulva, asszonyom, egyetlen lepelben lépjön ki a tornácra, a szemközti levő ajtó nyitva áll. Várom. Parancsolom! S ha ön, uram, ellenkezni merészelné, midőn neje parancsomnak ellene szegül, — hallja odalenn a patak zugasát, öt perc alatt odajut.

Elment. A döbbenés hideg verejtéke verte ki homlokuk. Szívük hangosan dobogott. Hang nem hagyta el ajkukat. Valami rettenetes hatalom markolt vergődő lelkükbe. A percek teltek. A nő, valami hipnotikus álmoként, megoldotta övét, levetette a vékony selyem derekat. Aláhullott az angol alj. Szomorúan koppant a márványkockán a két apró cipő, pár remegő mozdulat s a mécses fényében ott áll a szoborszerű termet egy átlátszóan finom lepelben s megindult az ajtó felé.

Allatias ordítás hagyja el a férj ajakát. Durrván megragadja a nő karját:

— Itt maradsz!
— Engedj. Mennem kell.
— Egy lépést nem teszel, az enyém vagy, velem töltöd az éjjelt, férjed vagyok.

A nő feje szeliden aláhullott a férfi vállára:

— Meghálnál értem? Hát ha jó a rendfőnök?

— Letöröm, mint egy ebet, ha ide mer jönni.

Ragyogó nyári reggel virradt a zavartalan, szerelmes éjszakára. Reggelinél vidáman lépett elébük a rendfőnök:

— Megtalálták egymást?

— ?

— Látják, szegény nagyvilági emberek, ilyen brutális kura kell önöknek, hogy megtalálják az elveszett énjüket!

— Tisztelendő ur, és ha egy nő mégis megjelenne szobája ajtajában . . .

A pap keze görcsösen rándult meg:

— Azt a férjet ostorral verném ki éjnek idején a zárdából.

Adóhivatali kinevezések. A pénzügy-miniszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Knobloch Géza törökbecsei, Barsy Ferenc törökkanizsai, Szkotniczky József, Téglás Gábor, Koósz Lajos, Tóth Béla szerbnagyszentmiklósi, Kolbusz Márton zombolyai, Hajlamász Boldizsár nagyikindai és Dragicevics Lázár pancsovai adóhivatali jelenlegi állomáshelyükön való megmaradás mellett adóhivatali segédek, továbbá Kiss Antal törökkanizsai adóhivatali gyakoronokot a hidsági, Günther Mátys nagybecskereki gyakoronokot a muraszombati és Atzél József pancsovai gyakoronokot a miavai adóhivatalhoz ideiglenes minőségű adóhivatali kinevezte ki.

A róm. kath. iskolaszék ülése. A nagybecskereki róm. kath. hitközség iskolaszéke tegnap délután Magyary Pál pápai kamarás plébános elnöklésével ülést tartott. Jelen voltak: Franz J. L. hitközségi elnök, dr. Brájjer Lajos alelnök, Balácsi József, dr. Fialowski Béla, Harzer József, Krumenacker Ferenc, Mayer Rezső, Steinitzer Géza és Weiserschan Fülöp iskolaszéki tagok. Az ülésen az elnök bejelentette, hogy a Miasszonyunkról nevezett zárda iskolájába összesen 611 tanuló iratkozott be. Jelentette továbbá, hogy az intézethez két világi tanítónőt sze zödtettek, Szöke Gizát és Reiter Mária. Közli az elnök, hogy a rend az intézet mellett gabonaraklátart megvette s ennek a helyén az intézet kiegészítésére szolgáló épületet kíván emelni. Miután a bejelentéseket tndomásul vették, elhatározta az iskolaszék, hogy kérvényt intéz a városhoz, melyben a villamos világításnál 50%-os kedvezményt kér. Magyary Pál bejelentette még, hogy Schlick jezsuita tanár, országos híru hitszónok november hó folyamán néhány napon át tartó konferenciát óhajt tartani művelt nők számára. Kéri az iskolaszéket, hogy a konferenciák céljaira engedje át a zárda polgári iskola disztermét s mondja ki, hogy november 15., 16. és 17-én az előadások szüneteljenek. Az iskolaszék ily értelemben határozott s ezzel az ülés véget ért.

Október hatodika. Lapunk tegnapi számában már részletesen beszámoltunk a tegnapi délelőtti lefolyt október 6-diki ünnepségekről, most pótlólag még arról a gyászünnepről kell megemlékeznünk, melyet a községi és közigazgatási tanfolyamhallgatók rendeztek délután. A tanfolyamhallgatók ünnepe délután 5 órakor kezdődött a vármegyeház nagytermében, ahol már jóval a kezdett előtt nagyszámu és diszes közönség gyűlt egybe. A közönség sora között ott láttuk: Botka Béla főispánt, valamint Jankó Ágoston alispán, tanfolyami igazgató vezetésével az előadói kar tagjait teljes számban. Az ünnepélyt a Himnusszal nyitották meg, melyet a hallgatók énekara adott elő. Ezután Jankó Ágoston alispán, az intézet igazgatója esetelte nagy hatással a nap jelentőségét. A költői szárnyalású szép beszédet a hallgatóság zajos tapsokkal kísérte. Ezután Szabó Béla tanfolyamhallgató mondott ünnepi beszédet, melyben a 13 vértanu életét, a hazaszeretet példaképül állította a hallgatóság elé. Ezután az énekkar sikerült alkalmi énekeket adott elő, majd Kolényi Sándor elszavalta Ábrányinak „Október 6” című költeményét. A Szózat elneklése után a tanfolyamhallgatók és a közönség levonultak Kiss Ernő szobrához, ahol Leh Ferenc szép beszéd kíséretében megkoszoruzta a szobrot. Végül ismét alkalmi éneket adott elő az intézet énekkara s ezzel a délutáni ünnepség véget ért.

Halálozás. Kiss Sándor máv. kalauz tegnap 43 éves korában meghalt. Temetése ma délután volt a Kossuth-utcai gyászházban.

Nagybecskerek város egészsége. Dr. Weiserschan József városi főorvos most terjesztette be a tanácsnak Nagybecskerek város szeptember havi egészségügyi kimutatását. A jelentés szerint az elmúlt hónapban élve született 91, halva született 2, míg az elhaltak száma 57, vagyis a születések száma 34-el mulja fölül a halálozásokat. A hét éven alul elhaltak száma 15, a hét éven felülieké 42. Az egyes halálokok a következők: diphteritisben meghalt 2, tífuszban 1, gyermekhasmenésben 6, gümőkórban 15, veleszületett gyengeségben 2, gutaütésben 3, szerviszívbjában 6, tüdőgyulladásban 1, bélrákban

1, egyéb természetes halálok következtében pedig 19 halt meg. Öngyilkosság az elmúlt hónapban csak 1 volt. Ami az általános közegészségügyi viszonyokat illeti, kostatálni kell, hogy azok a mult havihoz képest örvendetesen javultak s a születések száma messze túlhaladja a halálozásokét. A hevenyragályos betegségek csak elvétve fordultak elő, ellenben a tüdővésznek a mult hónapban 15 ember esett áldozatul. Trachomára megvizsgáltak 2447 gyanus embert, akik közül 6-ot trachomásnak találtak. Rendőrorvosilag megvizsgáltak 14 embert s ezek közül csak 1 volt beteg. Az országos betegápolási alap terhére 120 szegénysorsu részestül orvosi kezelésben. A megyei József-kórházba a mult hónapban 246 beteget vettek fel, az elbocsátottak száma pedig 234. A kórházban meghalt 2 helybeli és 13 idegen. A városi menedékházban ellátásban volt 21 férfi és 16 nő. Heveny és idült ragályos betegségek lefolyása után 10 gőz és 1 formalin fecskendezéssel egybekapcsolat lakástisztítást végeztek. Az élelmi szerek piacán tapasztalt mulasztásokat bejelentették a rendőrkapitányságnak.

A nagybecskereki ipari továbbképző-tanfolyam. Hogy iparunkat általában, de hogy különösen kisiparunkat fejleszthessük, illetőleg versenyképessé tehesük, a kereskedelmi és iparügyi kormány rendeletéből Nagybecskereken is folyó évi november hó 1-én ismét megnyílnak az ipari továbbképző tanfolyamok. A tanfolyamokon mesterek és segédek egyaránt részt vehetnek. Tanítási díj címén az egész tanfolyamra tárgyakint és tanulónkint a beiratásnál a következő díjak fizetendők: 1. Üzleti fogalmazásra 1 korona; 2. ipari könyvvezetésre 2 korona; 3. számtan-mértanra 2 korona; 4. szerkesztő-ábrázoló mértanra 2 korona; 5. szabadkézi rajzra 2 korona és 6. építőipari szakrajzra 3 korona. A beiratások a központi állami népiskolában folyó hó 15-én kezdődnek és tartanak e hó végéig esténkint 7-től 8 óráig.

A tűzoltók támogatása. A nagybecskereki önkéntes tűzoltó-testület szerény anyagi viszonyaira való tekintettel most felhívást intéz a közönséghez, amelyben kéri azt, hogy erejéhez mérten támogassa ezt a humánus és közhasznu intézményt azáltal, hogy minél számszerűbben lépjenek be a pártoló tagok sorába 4-20 korona tagsági díjjal, mely évnegyedenkint előre fizetendő. A felhívásban megemlítik, hogy a pártoló tagok közgyűléseken és a választásoknál szavazati joggal bírnak. A közérdekre való tekintettel ajánljuk e felhívást a közönség szives figyelmébe.

Országos vásár Nagybecskereken. Holnap kezdődik meg Nagybecskereken az október havi országos vásár, amely négy napig tart. Holnap és holnapután szarvasmarha és aprójószágok kerülnek eladásra, szombaton pedig lóvásár lesz. Ugyancsak szombaton délelőtti kezdődik a kirakóvásár is.

Veszedelmes udvarló. Különös bünessettel foglalkozik most a nagybecskereki vizsgálóbíró. Egy szerelmes emberről van szó, aki viszonzatlan szerelem miatt a halálba üldözte Molnár Andrásné, egy Keresztes községbeli fiatal özvegyet. Molnár Andrásné szemrevaló fiatal özvegy volt, aki után bizony nem egy legény fordult meg az utcán s olyan is akadt, aki a kerítéseket is szívesen mászta keresztül érte. Az özvegy szokás szerint nyáron künn hált a pitvarban. Egy ilyen bódító, nyári éjszaka elvette az eszét a csinos özvegy egyik imádójának, akinek szép szerével nem sikerült az özvegy szívéhez férkőzni, megpróbálta tehát erőszakkal az özvegyt kegyét megnyerni. Éjnek idején belopódzott az udvarba s a pitvar felé lopózkodott, ahol az asszony aludt. Szerelmes szavaira azonban visszautasító választ kapott, ami azután annyira feldühítette az éjjeli Don Juant, hogy megragadta az asszonyt s az udvaron végighurcolva, a kutba akarta lökni. Az asszony segélykiáltásaira a szomszédok is figyelmesek lettek s így a Don Juan célszerűbbnek tartotta a kerteken keresztül menekülni. Az asszony azonban a kiállott izgalmtól és ijedségtől súlyos szívbajt kapott, úgy hogy a napokban meghalt. Ennek a nyáregji szerelmi drámának most folytatása lesz, amennyiben az ügyesség a veszedelmes szerelmes ellen megindította az eljárást.

Talált tehenek. Az oppovai közlegelő határában a napokban négy tehenet találtak. A tehenek tulajdonosát felszólítja a hatóság, hogy a rendőrségen mielőbb jelentkezzenek.

A szamárcsordák, meg a nyehók. Kaptuk a következő sorokat: Már többször hangzott el panasz a szamárosnyehók visszaélése ellen, kik a Gimnázium- és Városház-utcában naponként reggeli 5 órától késő estig, még vasár- és ünnepnapon is, vizet hoznak a Bégából. Kétségtelen, hogy ez az utca a legrövidebb út a Bégához, azt is értjük, hogy a Rózsa- és Fein-féle szállodának sok vizre van szükségük, de azt éppen nem lehet érteni: 1. Miért hajtják csordaszámra s z a k a d a t l a n u l nagy kiabálás, vedrek zötyögtetése mellett ezeket a vízfordó szamarakat éppen csak a Városház-utcaán keresztül? 2. Miért kell a naponként tartott istentiszteletet és gimnáziumi tanítást a nyehóknak állandóan megzavarniok? 3. Miért nem veszi ezt észre a rendőrség, mikor a kövezés alatt álló városházi-utcában félretolják a vizspekulánsok a tilost jelző gerendákat, (amiért az utcába éjjel bevetődő szekerek még nagyobb lármát csapnak) és vígan ordítognak tova naphosszat a felszakított faszter homokján és a számár nyomokkal telerondított keskeny járdán egész Becskerek városának vizes számarai és nyehói? —x.

Színház.

* A hálás utókor. Október hatodika alkalmából diszelőadásnak szánta az igazgató Lengyel Menyhért darabjának „A hálás utókor”-nak a bemutatását. Sajnos azonban, hogy a tegnapi este nem nagyon diszes volt. A félig üres ház a legkevésbé sem volt alkalmas arra, hogy ünnepi hangulatot keltsen s az előadás díszét emelje. Hasonlóképpen nem volt alkalmas erre a gyenge előadás sem, amelyben tegnap a darabot láttuk. A szereplők alig tudták visszaadni azt a maró, de találó és jellemző rajzot, amelyet a szerző darabjával a mai társadalomról fest. Az előadók legtöbbje nem tudta a szerepét s alakításukban csupa torzalapot nyújtottak. Egyedül Gózon Bélán és Halasi Mariskán látszott meg, hogy foglalkoztak szerepükkel s azt kellően átértették. Igy Gózon Béla játéka Ruyder szerepében dicsőretre méltó volt, különösen a harmadik felvonásban, mikor Ruyder váratlanul hazatér. Halasi Mariska finoman játszotta meg Idát s a drámai helyzetekben meglehetősen jól eltalálta a hangot és mértéket, amelyekben mozognia kellett. A többiekéről a legenyhébb kritika az, ha semmit se mondunk, legfőlebb csak annyit jegezhetünk meg, hogy egyik szerep se volt megfelelő kézben. A gyöngye előadásnak tulajdonítható, hogy a darabnak nálunk nem volt sikere s az előadás folytán az egész darab állandóan a neveltségesség határán táncolt. Ilyen módon nem szabad drámaival előállani. A diszelőadás összes disze Halasi Mariska szép szavalása és a katonazenekar ünnepi nyitánya volt, amelyet Andor Zsigmond karmester szerzett és dirigált. (S—s.)

* Le a férfakkal. Ma este ismét Engel és Horst-nak egy bohózata kerül színpadra, amelyet a fordító magyarosított. A bohózatban énekszámok is vannak, amelyeket Andor Zsigmond szerzett.

Esküdtszék.

§ Gyilkos aggastyán. A nagybecskereki törvénszék mint esküdtszék tegnap este fejezte be Novák Szofta bánlaki napszamos bűnügyének a tárgyalását, akit a királyi ügyészség szándékos emberöléssel vádolt.

A délutáni folyamán a tanúk kihallgatására került a sor, akik kizárólag mindnyájan megerősítették, hogy Novák Szofta a községhez tanácstermében egy, az ingujjába rejtett késsel agyonaszorta Ádám Miklóst, mert az állítólag bántalmazta őt.

Ezután a vád- és védbeszédok elmondására került a sor.

Czenger Nándor kir. ügyész fenntartja a vádat s kéri az esküdteket, hogy a vádlottat szándékos emberölés büntetében mondják ki bűnösnek.

Dr. Löffler Ármín védőbeszédében hivatkozik a vádlott bűntetlen előéletére s kéri az esküdteket, hogy állapítsák meg azt, miszerint

forrást, ha gyomor-, bél- és légcsőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk. 297/a—15 15
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajjoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványviz erre a legbiztosabb óvszer.

A mohai Agnes-forrás, mint természetes szénsavdus ásványviz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fejtő elemek és, mint typhus, cholera, megkímélték azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Agnes-vizet itték. Legjelesebb orvosi szaktételek által ajánlva. Számos viznél, sőt a szódaviznél is olcsóbb; hogy az Agnes-forrás vizet a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

Kedvelt borviz!

védenec agkori gyengeség következtében beállott elme-zavarban követte el tettét, vagy ha nem, úgy számítsák be az erős felindulást.

A vád és védbeszédek után a bíróság megfogalmazta a verdiktet, melynek egyes pontozatait Junker János elnök behatóan megmagyarázta az esküdteknek, akik tanácskozássra vonultak vissza.

Rövid tanácskozás után Szloboda Mihály, az esküdtek főnöke kihirdette a határozatot, amelynek értelmében az esküdtek erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésben találák bűnösnek Novákot, akit azután a királyi törvényszék az esküdteknek ezen verdiktje alapján 3 évi börtönre ítél, beszámítván neki a másfél hónapi vizsgálati fogságot. Az ítéletet az összes felek tudomásul vették s így az jogerős.

TÁVIRATOK

Bosznia annektálása.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Amit már hetek óta emlegetnek, ma végre hivatalosan bekövetkezett. Magyarország és Ausztria ugyanis a mai nappal *annektálta az okkupált tartományokat* s ezt hivatalos formában publikálják is. Eddig bár a külföld sajtója meglehetősen izgalommal tárgyalja az annexiót, nagyobb bonyodalom a kérdés körül nem mutatkozik s valószínűleg különösebb konfliktus nem is lesz belőle. Az annexió hivatalos publikálásáról és a többi körülményekről tudósítjuk a következőket jelentheti:

Királyi kéziratok.

A hivatalos „Budapesti Közlöny“ mai száma a következő királyi kéziratot közli:

Kedves Wekerle!

Elhatároztam, hogy szuverén jogomat Bosznia és Hercegovinára kiterjesztem, és hogy Házamra nézve érvényben álló örökösödési rendet ezekben az országokban hatályba léptetem, valamint, hogy ezeknek egyidejűleg alkotmányos intézményeket engedélyezek. Midőn Önnel egyuttal azon kézirataimat másolatban közlöm, amelyeket ez alkalommal Házam és a külügyek miniszteréhez és a közös pénzügyminiszterhez intéztem, felhivom Önt, hogy az 1880. VI. t-cikk 5-ik §-a értelmében ezen tekintetben szükséges törvényjavaslatoknak az országgyűlés elé terjesztésére a megfelelő intézkedéseket tegyegye.

Kelt Budapesten, 1908. október hó 6-ikán.

Ferencz József s. k.

Wekerle Sándor s. k.

A miniszterelnökhöz intézett kéziratban említett Aehrenthalnak és Burián bárónak szóló kéziratokat szintén közli a mai hivatalos lap.

Az Aehrenthal báróhoz intézett kéziratban hangoztatja az uralkodó, hogy Bosznia továbbfejlesztésére szükséges ennek államjogi helyzetének rendezése s így a szuverén jog kiterjesztése és a Habsburg-ház örökösödési rendjének Boszniára és Hercegovinára nézve való életbeléptetése. Egyben szól a kézirat arról, hogy a csapatokat a Szandsákból kivonja.

Burián báró közös pénzügyminiszterhez intézett kézirat Bosznia és Hercegovina alkotmányos képviselésére vonatkozik. E szerint Bosznia és Hercegovina tartománygyűlési képviselést kap, úgy, hogy a választók hitfelekezetük szerint szavaznak.

Ezeket a kéziratokon kívül a király proklamációt intézett Bosznia és Hercegovina népéhez, amelyben azt mondja, hogy Magyarország törvényes jogánál fogva kiterjeszti szuverén jogát és az örökösödési rendet Bosznia és Hercegovinára. A kiáltvány biztosítja a népet, hogy vallási, faji és

nemzeti szokásaik tiszteletben fognak tartatni. Minden vallásfelekezet s általában a tartományok minden polgára egyenlő elbánásban és oltalomban részesül s az uralkodó odatörekszik, hogy a tartományok népeinek közjáva és boldogulása biztosítottassék.

A hatás Boszniában.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szerajevóból sürgönyzik: Ma reggel úgy Szerajevóban, mint az összes járási székhelyeken falragaszokon az ország nyelvén közhírré tették a királyi proklamációját Bosznia és Hercegovina népéhez a két tartomány annektálásáról. Az annektálás proklamálása Szerajevóban látható meglepedést, sőt örömet kelt. A házakat majd mind föllobogózták és Szerajevó polgármestere délután 2 órára közgyűlésre hívta össze a községtanácsot. Estére a várost kivilágítják. Ugy Boszniában, mint Hercegovinában mindenütt teljes rend és nyugalom uralkodik.

A külföld.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szentpétervári jelentések szerint az orosz lapok azt írják, hogy a kormány nemzetközi konferencia összehívását fogja indítványozni, amelyen az egész berlini egyezmény revízió alá vétessék.

Az angol lapok érzelmi szempontból foglalkoznak az annexióval és szemrehányást tesznek a magyaroknak s hálátlansággal vádolják, hogy elfelejtették a szabadságharcot, amikor Törökországban találtak védelmet és menekülést a szabadságharcosok.

A londoni Standard tudni véli a delegációs királyi trónbeszéd tartalmát s azt mondja, hogy a trónbeszéd korántsem lesz oly optimisztikus, mint máskor. Hangsúlyozni fogja a lap szerint a trónbeszéd, hogy nehéz kérdések várnak megoldásra s azért sürgős szükség van a hadsereg fejlesztésére, ami a létszámemelést jelenti.

A közös hadügyminiszter Budapesten.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Schönaich báró közös hadügyminiszter ma este Budapestre érkezik.

A delegációk.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A magyar delegáció ma délután előértekezletet tart, amelyen megválasztja elnökét, alelnökeit, az előadókat és a bizottságokat. A delegációkat holnap délután fogadja a király a budai várpalotában, amikor egyuttal a delegációk üléseit trónbeszéddel megnyitja. A magyar delegáció elnökjelöltje, Zichy Tivadar gróf ma reggel meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt, akivel hosszabb ideig tanácskozott.

A bolgár királyság.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mai szófiai jelentések is egybehangozóan arról szólnak, hogy az egész országban rend és nyugalom van. A jelentések a bolgár hadsereg mozgósítását ismételtlen megcáfolják s azt mondják, hogy az eddigi katonai rendszabályok elégségesek.

Bukaresti táviratok szerint, ott Bulgáriának királysággá való kikiáltását minden különösebb izgalom nélkül, ugyszólván közönyösen fogadják.

Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a török kormány minisztertanácsot tartott, melyen elhatározta, hogy Bulgária függetlenítése dolgában tiltakozó jegyzéket intéz a hatalmakhoz. A jegyzéket a kormány holnap adja át a hatalmak képviselőinek.

A szerb patriárka beiktatása.

Budapest, okt. 7. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Karlóczáról sürgönyzik, a gör. kel. szerb egyházi kongresszus ma délelőtt ülést tartott, amelyen Günther

Antal királyi biztos felolvastatta Bogdanovics patriárka megerősítéséről szóló királyi kéziratot s egyben beszédet intézett a kongresszushoz. A királyi biztos kérte a kongresszus tagjait, hogy a patriárka holnap tartandó ünnepélyes beiktatásán teljes számban vegyenek részt. A kongresszus tagjai között nagy örömet kelt, hogy a kormány a zárda-alapok kezelését a kongresszusra bizta.

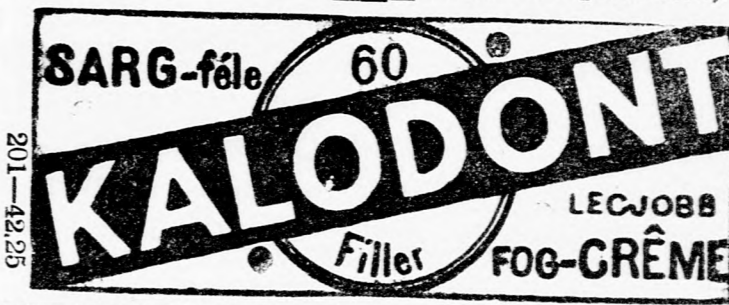
Határidő-üzenet.

Budapest, okt. 7. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre 1908.) . . . 23 38— — Buza (április 1909.) . . . 23 86— — Rozs (októberre 1908.) . . . 19.04— — Zab (októberre 1908.) . . . 16 12— — Tengeri (októberre) . . . 14 84— —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyilttér.

(E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.)

Bérlét 7. sz. VÁROSI SZÍNHÁZ. 8. előadás.

Ma, szerdán, 1908. évi október hó 7-én:

LE A FÉRFIAKKAL.

Énekes bohózat 3 felvonásban. — Írták: Engel és Horst

Személyek:

Galambos Gusztó	— — — — —	Pataki Vilma
Sárosi Janka	— — — — —	Peterdi Etelka
Hidég Paula	— — — — —	Haraszi Vilma
Hebeburgyi Ludmilla	— — — — —	H. Serfőző Etel
Dr. Solyom Nándor, ügyvéd	— — — — —	Solyomai Sándor
Dr. Barangó Oszkár, irodavezető	— — — — —	Gózon Béla
Kortyocska Gáspár, irodatiszt	— — — — —	Remete Géza
Andor József, irodatiszt	— — — — —	Telekán Valér
Kovács Bálint	— — — — —	Kabos Gyula
Welgunda, neje	— — — — —	Perényi Renée
Mici, zongoratanítvány, 9 éves	— — — — —	Utasi Ida

Holnap, csütörtökön, 1908. évi október hó 8-án:

A CSÓKIRÁLY.

Operette 3 felvonásban. — Írta: Orbán Dezső.

M e g h i v o .

A „Nagybecskereki Cipész-Czizmadia és Papucsosok Termelő Szövetkezeté“-nek

folyó évi október 12-én délután 2 órakor az ipartestület :: nagytermében tartandó

értekezletre

az előkészítő bizottság ezennel tisztelettel meghívja az összes helybeli szakmestereket. ::

Tisztelettel

914-1.1

az előkészítő bizottság.

Értesítés.

Miután a melencei „Russanda“-fürdő idénye befejezést nyert, tisztelettel tudomására hozom a t. c. közönségnek, hogy

orvosi gyakorlatomat

Nagybecskereken megkezdettem.

Rendelek naponta:

délelőtt 8—10-ig és délután 2—4-ig saját házamban (Alkotmány-utca 11. sz.)

Nagybecskerek, 1908. évi október havában.

Dr. Stajić János,

ORVOS.

900-3.3

0347/1908. tkv. sz.

904-3.2

Hirdetmény.

Baránda község telekkönyvi betétei az 1886. évi XXIX. t.-c., az 1889. XXXVIII., az 1891. XVI. t.-c. és az 1897. évi 47.532. sz. I. M. ut. értelmében **elkészülvén** és a nyilvánosságnak átadtván, ez avval a felszólítással tétetik közzé:

1. Hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában és az 1891: XVI. t.-c. 15. §-a a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 1. §-a és az 1891. évi XVI. t.-c. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutatják, evégből törleési keresetüket, azok pedig, akik valamely teher-tétel átvitelének az 1886. évi XXIX. t.-c. 22. §-a, illetve az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 15. §-a és az 1897. évi 47.532. sz. I. M. ut. 71. §. 4. pontja és 83. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, evégből keresetüket 6 hónap alatt, vagyis 1909. évi április hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az e meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbinak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat 6 hónap alatt, vagyis 1909. évi április hó 1-ső napjáig bezárólag e tkvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk nem fog többé figyelembe vétetni;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat, vagy az 1886. évi XXIX. t.-c. 12. §-a alapján történt felvétel esetén jogokat bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz 6 hónap alatt, vagyis 1909. évi április hó 1-ső napjáig nyujtsák be, mert e meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azon felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azok egyszersmind egyszerű másolatot is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Végre ezennel közzétételik, hogy Baránda község eddig vezetett telekkönyve hatályon kívül helyezettett és hogy telekkönyvi ügyeinek ellátása és telekkönyvének vezetése 1908. évi szeptember 20. napjától kezdve az 1855. évi december hó 15-én kelt telekkönyvi rendelet és erre vonatkozó későbbi törvények és rendeletek szabályai értelmében történik.

Kelt Antalalván, a kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál, 1908. évi szeptember hó 20-án.

Kohányi,
kir. járásbiró.

HIRDETÉSEK
FELVÉTELNEK A
„TORONTÁL”
KIADÓHIVATALÁBAN.

5556/1908. sz. A nagybecskereki járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Katalinfalva községben megüresedett községi **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetnek.

Javadalmazás: évi 1000 kor.

Felhívtnak mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket **f. évi okt. 20-ig** hozzám adják be.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Nagybecskerek, 1908. évi október 1.

911-3.2

Lowieser Imre.
főszolgabíró.

RÁMPÁS

dr. Brájer Lajos
= szőlőjéből.

Literje 36 krajcár.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a ház mesternél).

822-x.16

MÉRLEGKÉPES**KÖNYVELŐ**

elvéllal olcsó díjazás mellett
délutáni és esti órákra köny-
velést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e
lap kiadóhivatala szolgál.

Az Arpad-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb

lakás
azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalá-

766-x.21

ban lehet.

2427/1908. sz. A párdányi járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

A leköszönés folytán végleg megüresedett öteleki körjegyzőségi **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetnek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883: I. t.-cikk, illetve az 1900: XX. t.-c.-ben előirt képe-sítésüket igazoló és esetleg egyéb okmá-nyokkal felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi okt. végéig** annál inkább nyujtsák be, mert a később érkezettek nem fogom figyelembe venni.

Ezen állás javadalmazása a 200 kor. állami kiegészítéssel együtt 1000 kor.

A választás határidejét később tűzöm ki.
Párdány, 1908. évi október 2.

910-2.2

Hertelendy,
főszolgabíró.

5857/1908. sz. A nagybecskereki járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Orlovát községben megüresedett **segéd-jegyzői állásra** pályázatot hirdetnek.

Javadalmazás: évi 1000 kor. és 2 öl kemény tűzifa, vagy 60 kor. készpénz.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket **f. évi okt. 20-ig** hozzám adják be. A választás határnapját később fogom kitűzni.

Nagybecskerek, 1908. évi október 1.

912-3.2

Lowieser Imre,
főszolgabíró.

24505/1908. sz.

909-2.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság pá-lyázatot hirdet a Torontálvármegyében fekvő, Nagybecskerek községben a kincstári

ispánlak kibővítési és helyreállítási munkálatainak vállalatba adására.

A zárt írásbeli versenyárgyalás Aradon a kincstári államjószágigazgatóság hivatalos helyiségében **f. évi okt. 26-ik napján d. e. 10 órakor** fog megtartatni.

Ajánlattevő az ajánlott összeg 5 (öt) %-ának megfelelő készpénz, vagy elfogadható értékpapirokból álló bántalpenznek valamely kir. adóhivatalnál történt letételeit igazoló nyugtával felszerelt, ivenként 1 kor. bélyeggel ellátott, lepecsételt és kellő fel-írással ellátott írásbeli ajánlatot tartozik benyujtani, amelynek tartalmaznia kell ajánlattevő azon nyilatkozatát, hogy ő az ár-lejtési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Az ajánlatban az ajánlott összeg szá-mokkal és betűkkel világosan kiírandó.

Ajánlatok az aradi m. kir. államjószág-igazgatóságnál 1908. évi okt. 26-ik napján d. e. 10 óráig nyujthatók be, ahol a terv-rajz, költségvetés és feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Elkészett utóajánlatok, vagy táviratok nem fognak figyelembe vétetni.

Arad, 1908. évi október hó 2.

M. kir. államjószágigazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSÚ VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZÚ, VASMENTESITETT
rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDIT GYÓGYIT! **ORVOSILAG AJÁNLVÁ!**

lvógyómódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a veseme-dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatá-sunak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buzaiási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható Schlesinger D. fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 791-153.135